

Boodschap voor de Veertigdagentijd van 2003

'Het is zaliger te geven dan te ontvangen (Hnd 20,35)'

Dierbare broeders en zusters,

1. De Veertigdagentijd is een periode van intens gebed, vasten en zorg voor mensen in nood. Het is voor alle christenen een gelegenheid om zich op Pasen voor te bereiden door ernstig na te denken over hun leven en daarbij in het bijzonder aandacht te schenken aan het Woord van God dat een licht is op het dagelijks pad van alle gelovigen.

Dit jaar wil ik als richtsnoer voor onze vastenoverwegingen een regel uit de Handelingen van de apostelen meegeven: "Het is zaliger te geven dan te ontvangen" (Hnd 20,35). Wat we hier lezen, is niet gewoon een morele oproep of een gebod dat ons van buitenaf gegeven wordt. De bereidheid om te geven is diep geworteld in het menselijk hart: ieder mens ervaart een verlangen om met anderen om te gaan en iedereen put er voldoening uit om zich aan anderen te geven.

2. Onze tijd laat zich helaas al te gemakkelijk verleiden tot de zelfzuchtigheid die altijd op de loer ligt in het menselijk hart. In de maatschappij in het algemeen, maar ook in de media worden de mensen bestookt met boodschappen waarin het kortstondige en hedonistische worden verheerlijkt. Men bekommert zich zeker ook om anderen, wanneer mensen getroffen worden door natuurrampen, oorlog of andere noodsituaties, maar over het algemeen is het moeilijk om een cultuur van solidariteit tot stand te

brenge. De wereldgeest beïnvloedt onze innerlijke geneigdheid om onszelf belangeloos aan anderen te geven en zet ons ertoe aan om onze eigen belangen na te jagen. Het verlangen naar bezit wordt voortdurend aangewakkerd. Het is zonder meer natuurlijk en goed dat mensen met hun eigen capaciteiten en arbeidskracht werken om zich datgene te verwerven wat zij nodig hebben om te leven, maar een excessief verlangen naar bezit belemmert mensen om open te staan voor hun Schepper en voor hun broeders en zusters. De woorden van Paulus aan Timoteüs blijven door alle tijden heen relevant: "Want de wortel van alle kwaad is geldzucht. Door zich daaraan over te geven zijn sommigen al van het geloof afgedwaald, en hebben zij zich gemarteld met kwellingen zonder tal" (1Tim 6,10)!

Uitbuiting van anderen, onverschilligheid ten overstaan van het lijden van onze broeders en zusters en de schending van fundamentele morele principes zijn slechts enkele vruchten van de honger naar gewin. Geconfronteerd met de tragische situatie

van de voortdurende armoede van zoveel mensen in onze wereld, moeten wij erkennen dat het streven naar voordeel tot elke prijs en het gebrek aan doelmatige, verantwoordelijke zorg voor het algemeen belang ertoe geleid hebben dat zich een immense hoeveelheid aardse goederen geconcentreerd heeft in de handen van een klein aantal mensen, terwijl de rest van de mensheid gebukt gaat onder armoede en verwaarlozing.

Ik doe een beroep op alle gelovigen en alle mensen van goede wil en wil daarbij een principe onderstrepen dat voor de hand ligt maar toch vaak wordt genegeerd: ons doel zou niet moeten liggen in het voordeel van een klein aantal bevoorrechten, maar in de verbetering van de leefomstandigheden van alle mensen. Alleen op deze grondslag kunnen wij een internationale orde opbouwen die werkelijk gekenmerkt wordt door gerechtigheid en solidariteit, een orde die iedereen zich wenst.

3. *“Het is zaliger te geven dan te ontvangen.”* Als gelovigen gevolg geven aan de innerlijke impuls om zich aan anderen te geven zonder daarvoor iets terug te verwachten, schenkt dat een diepe innerlijke voldoening.

Christenen putten bij hun inspanningen voor meer gerechtigheid, hun inzet voor de bescherming van de zwakken, hun humanitaire werk om de hongerenden brood te verschaffen en hun zorg voor de zieken door hen bij te staan in al hun noden en behoeften, kracht uit de enige en onuitputtelijke schat aan liefde, het meest volkomen geschenk van Jezus aan de Vader. Gelovigen zijn geroepen om te volgen in de voetsporen van Jezus Christus, waarlijk God en waarlijk mens, die in volmaakte gehoorzaamheid aan de wil van de Vader zichzelf heeft ontleedigd (vgl. Fil 2,6 e.v.) en zich nederig in onbaatzuchtige en totale liefde

aan ons gegeven heeft, tot aan de dood aan een kruis. Golgota is een duidelijke verkonfiguring van de boodschap van de liefde van de heilige Drie-eenheid voor de mensen overall en door alle tijden heen.

Augustinus stelt dat alleen God, als het hoogste Goed, de verschillende vormen van armoede die in onze wereld bestaan, kan overwinnen. Barmhartigheid en liefde voor de naaste moet daarom de vrucht zijn van een levende relatie met God en moet in God zijn voortdurende richtpunt hebben, aangezien wij in de nabijheid tot Christus onze vreugde vinden.*

4. De Zoon van God heeft ons eerst liefgehad, “toen wij nog zondaars waren” (Rom 5,8), met een onvoorwaardelijke liefde die niets terugverlangt. Als dat zo is, moeten wij de Veertigdagentijd zien als een van God gegeven gelegenheid om moedige beslissingen te nemen, geïnspireerd door altruïsme en generositeit. De Veertigdagentijd geeft ons de praktische en effectieve wapens van het vasten en de aalmoezen in handen als instrument om excessieve geldzucht te bestrijden. Door niet alleen iets van onze overvloed te geven, maar nog meer dan dat af te staan aan hen die het nodig hebben, wordt de zelfverloochening die essentieel is voor een authentieke christelijke levenswijze gevoed. Gesterkt door voortdurend gebed maken de gedoopten duidelijk welke prioriteit zij in hun leven aan God hebben gegeven.

De liefde voor God die in ons hart is gelegd, moet ons inspireren en een verandering teweeg brengen in hoe wij zijn en wat wij doen. Christenen moeten niet denken dat zij kunnen streven naar wat werkelijk goed is voor hun broeders en zusters, zonder de liefde van Christus te belichamen. Zelfs in de gevallen waarin zij erin zouden slagen om het maatschappelijke of politieke leven op belangrijke punten te verbeteren,

* Vgl. *De Civitate Dei*, X, 6, in: CCL 39, 1351 e.v..

zou iedere verandering zonder naastenliefde een kort leven beschoren zijn. De mogelijkheid om zich aan anderen te geven is als zodanig een geschenk dat voortkomt uit Gods genade. Zoals Paulus ons leert: “God immers brengt in u zowel het willen als het doen tot stand, om zijn welgevallen te verwezenlijken” (Fil 2,13).

5. Moderne mannen en vrouwen, vaak ontevreden over een hol en vluchtig bestaan en op zoek naar waarachtige liefde en geluk, houdt Christus zijn eigen voorbeeld voor en nodigt Hij uit om Hem te volgen. Hij vraagt hen die zijn stem horen, om hun leven voor anderen te geven. Dat offer is een bron van zelfverwezenlijking en vreugde, zoals men kan zien aan de sprekende voorbeelden van mannen en vrouwen die alle zekerheid lieten varen en niet hebben gearzeld om hun leven te riskeren als missionarissen in verschillende delen van de wereld. Het is ook af te lezen uit de reactie van jonge mensen die vanuit hun geloof gehoor hebben gegeven aan een roeping tot het priesterambt of het religieuze leven om zich zo ten dienste te stellen van Gods verlossingsplan. Het is ook de ervaring van het groeiende aantal vrijwilligers dat zich met liefde inzet om de armen, ouden van dagen, zieken en alle mensen in nood te helpen.

Wij hebben in de afgelopen tijd prijzenswaardige uitingen van solidariteit aanschouwd jegens de slachtoffers van overstromingen in Europa, aardbevingen in Latijns-Amerika en Italië, epidemieën in Afrika, vulkaanuitbarstingen op de Filippijnen en andere gebieden in de wereld die getroffen zijn door haat, geweld en oorlog.

De media spelen in dit soort situaties

een belangrijke rol door ons in de gelegenheid te stellen ons te identificeren met en hulp te bieden aan de mensen die lijden en in nood verkeren. Soms is het niet het christelijke gebod om elkaar lief te hebben, maar veeleer een aangeboren gevoel van medeleven dat ons ertoe aanzet om anderen te helpen. Hoe het ook zij, iedereen die mensen in nood helpt, kan zich verheugen in Gods goedgunstigheid. In de Handelingen van de apostelen lezen wij dat de leerlinge Tabita gered werd omdat zij veel goeds had gedaan voor haar naasten (vgl. 9,36 e.v.). De centurio Cornelius verkreeg het eeuwige leven vanwege zijn grote liefdadigheid (vgl. *a.w.*, 10,2-31).

Voor hen die ‘ver weg’ zijn, kan dienstbetoon aan mensen in nood een goede weg zijn die hen tot Christus voert, aangezien de Heer de goede werken die wij voor onze naaste doen, overvloedig belooft (vgl. Mt 25,40).

Het is mijn vurige hoop dat de gelovigen deze Veertigdagentijd als een gunstige periode zullen ervaren om alom te getuigen van het evangelie van naastenliefde, aangezien de roeping tot naastenliefde de kern van alle ware evangelisatie is. Met dat oogmerk vraag ik Maria, Moeder van de Kerk om haar voorspraak en bid ik dat zij ons zal vergezellen op onze weg door de Veertigdagentijd. Met deze gevoelens schenk ik u allen vol genegenheid mijn zegen.

Vanuit het Vaticaan, 7 januari 2003

JOHANNES PAULUS II

Vertaling: drs. P.C. de Die